Contributed by Walden Bello*
maandag, 30 juli 2012 - Last Updated maandag, 30 juli 2012

De Filipijnse regering heeft besloten 1 miljard dollar te lenen aan het Internationaal Monetair Fonds (IMF) om bij te dragen aan de oorlogskas van 456 miljard dollar ter leniging van de Europese economische crisis. De regering verdedigt deze opmerkelijke stap met het argument dat de nood in sommige landen zo hoog is dat hulp geboden moet worden.

Van die hulp zal echter niets terecht komen. Hoewel de IMF-gelden officieel geoormerkt zijn voor bijvoorbeeld Griekenland, Spanje of Ierland, zullen ze in werkelijkheid naar de grote banken vloeien die leningen bij deze landen hebben uitstaan.

Zwakke smoes

Net zoals in de Verenigde Staten is de financiële crisis in Europa door kapitaalaanbod gedreven. De grote Europese banken zochten voor hun kapitaaloverschotten hoge rendementen en korte return of investment, zoals onroerend goedleningen en speculatie met financiële derivaten voor industriële en agrarische investeringen. Duitse en Franse banken hebben ongeveer 70 procent van de 400 miljard dollar Griekse staatsschuld uitstaan. Duitse banken kochten massaal giftige waardepapieren van Amerikaanse financiële instellingen en met hetzelfde gebrek aan onderscheidingsvermogen kochten ze Griekse staatsleningen. Terwijl de crisis zich al ontwikkelde, vergrootten de Franse banken hun leningen aan Griekenland met 24 percent, aan Spanje met 11 percent en aan Portugal met 26 procent.

In hun drift naar hogere winsten op leningen aan overheden, lokale banken en ontwikkelaars van onroerend goed hebben de Europese banken 2.500 miljard dollar in Ierland, Griekenland, Portugal en Spanje gestort. Sommigen beweren dat het Europese lidmaatschap van deze landen de banken heeft verleid tot de gedachte dat hun leningen veilig zijn, beschermd door de sterkste economieën van de Europese Unie (Duitsland en Frankrijk). Dat is een zwakke smoes voor de banken. Hun taak is immers de financiële gezondheid van de aanvragers van leningen te onderzoeken. Waarschijnlijker is dat het Europese lidmaatschap als excuus is gebruikt om de enorme reserves van de banken te investeren in plaats van te laten verstoffen in de kluizen.

Onomkeerbaar ontwricht

Het zogenaamde reddingsfonds lijkt sterk op het 700 miljard grote Troubled Assets Relief Program (hulpprogramma voor problematische waardepapieren, TARP) dat geld stortte bij financiële instituten in de Verenigde Staten om te voorkomen dat ze in 2008 failliet zouden gaan. Net zoals TARP bestaan de Europese borgfondsen uit publiek geld dat gebruikt wordt om private banken te vrijwaren die fout gegokt hebben in het globale casino. Bij TARP was het echter duidelijk dat het ging om de redding van de banken, terwijl de Europese reddingsfondsen zijn vermomd als bijstand voor zwakke landen.

Het Europese reddingsprogramma lijkt wat dat betreft ook op de fondsen die het IMF heeft verzameld tijdens de Aziatische financiële crisis in 1997. Deze fondsen dienden vrijwel volledig om de buitenlandse investeerders af te betalen. Slechts weinig ging naar de bevolking die leed onder de ingestorte economie toen die investeerders hen liet vallen. De investeerders kregen een groot gedeelte van hun geld terug en 20 miljoen Indonesiërs en één miljoen Thai zakten door de armoedegrens dankzij de harde stabilisatiemaatregelen die het IMF oplegde als voorwaarde voor de reddingsfondsen.

De Europese reddingsfondsen lijken ook op de structurele aanpassingsleningen die de Filipijnen kreeg in de jaren tachtig tijdens het dieptepunt van haar buitenlandse schuldencrisis. Die leningen werden gebruikt om de City Bank en andere buitenlandse investeerders af te betalen. De Filippino's bleven niet alleen achter met de taak de Wereld Bank en het IMF te betalen, maar ook met pijnlijke bezuinigingen, handelsliberalisatie, deregulering en privatisering. De Filipijnse economie is daardoor onomkeerbaar ontwricht. Eén van de voorwaarden van het IMF voor de reddingsfondsen ten behoeve van de internationale private banken was de Automatic Appropriations Law (wet van automatische toe-eigening): rentebetalingen en schuldaflossingen aan buitenlandse banken hebben voorrang op alle andere budgettaire uitgaven van de overheid. Het afgelopen paar jaar bedroegen deze betalingen 20-25 percent van het nationale budget.

Banken ontsnappen, de mensen betalen

De grote banken zullen een groot gedeelte van hun onverantwoordelijke investeringen terugkrijgen, dankzij de vrijgevigheid van landen als de Filipijnen. De bevolkingen van Spanje, Griekenland, Ierland en andere bankroete landen in Europa blijven achter met de puinhopen. Net zoals de Aziaten en Filipino's na de Aziatische financiële crisis zullen ze de rommel moeten opruimen die de buitenlandse investeerders en de plaatselijke economische elites achterlieten.

Vanuit onze Filipijnse bittere ervaring kunnen we meevoelen met de frustraties van een Spaanse econoom die, toen hij hoorde dat het 125 miljard dollar reddingspact de Spaanse belastingbetaler de komende donkere jaren zware lasten oplegt, tegen de New York Times verklaarde: "Tenslotte waren het de Noord Europese banken en verzekeringsmaatschappijen die in ons financieel systeem investeerden. Die moeten ook de gevolgen van hun beslissingen dragen". Een mooi principe, dat echter niet zal opgaan.

Om de EU-IMF redding te betalen is de Griekse regering akkoord gegaan met draconische maatregelen: verhoging van de BTW tot 23 percent, verhoging van de pensioenleeftijd tot 65 jaar, grote bezuinigingen op de pensioenen en overheidssalarissen en afbraak van de ontslagbescherming. De toekomst voor de Grieken bestaat uit jaren van afzien en stagnatie.

Wat betreft Ierland: Voor de 85 miljard die de regering leent om de Europese banken terug te betalen, heeft ze - volgens de New York Times - het "zwaarste crisispakket in Europa" op zich genomen. Het bevat onder meer: "verlies van ongeveer 25,000 overheidsbanen (10 procent van het totaal), een vierjarige belastingverhoging van 20 miljard en bezuinigingen zoals vermindering van het staatspensioen en het minimumloon". Net zoals in andere getroffen landen zal het crisispakket de middelen die nodig zijn voor de groei opslokken om ze aan de banken te geven. Ondertussen waarschuwt het IMF zelf dat de crisispakketten het gevaar met zich meebrengen dat "een desastreuze cirkel ontstaat van stijgende werkloosheid, betalingsachterstanden en schuldafschrijvingen".

Filipijnen

Anderen hebben al meerdere redenen aangedragen waarom de lening van de Filipijnse overheid aan het IMF een slecht plan is. Het geld kan beter worden gebruikt om een gedeelte van onze 62,9 miljard dollar buitenlandse schuld af te betalen, of het gebrek aan middelen voor onderwijs, gezondheidszorg en infrastructuur terug te dringen. Met de bijdrage zou de Filipijnse overheid tenminste meer stemrecht en inspraak moeten eisen in het beleid van het IMF. Maar de belangrijkste reden is gewoon gezond verstand: onze regering moet zich niet bezig houden met garantstellingen voor onverantwoordelijke Europese banken.

*Walden Bello is parlementslid voor Akbayan, een linkse partij in de Filipijnen. Oorspronkelijke titel: "Why are Philippine funds being used to bail out irresponsible European banks?", in het dagblad Inquirer, 25 juni 2012. Vertaling Jan Taat voor Solidariteit